

జాంబవంతుడి కల

జాంబవంతుడు మహాబలశాలి. దీక్షోపరుడు. స్వామి కార్య తత్పరుడు. ఆదర్శప్రియుడు. స్వాతంత్ర్యవాది. సుగ్రీవుడు వాలి పీడ వదిలించుకుని రాజ్యానికి వచ్చినప్పుడు కిష్కింధ ప్రజలు ఓ బలశాలి అయిన నియంతను వదిలించుకుని స్వాతంత్ర్యం సంపాదించారు. అందుచేతనే జాంబవంతుడు సుగ్రీవుడి పక్షమైనాడు. వాలి తిరిగి వచ్చినాక సుగ్రీవుడితో బాటు జాంబవంతుడుకూడా ఇల్లు వాకిలి వదిలి ఋష్యమూకంమీద ఆకులూ, అలనులూ మేస్తూ అజాతంలో గడిపాడు.

శ్రీరామచంద్రుడు ఋష్యమూకానికి వచ్చేవరకూ కిష్కింధ రాజకీయాలకు విముక్తి లేకపోయింది. శ్రీరాముడు వాలిని చంపటానికి ఒప్పుకున్నాడనేకాదు. ఆ అవతార పురుషుడు రావణుడిమీదకూడా ధ్వజమెత్తాడు. ఇది చాలా ప్రధానమైన విషయం. ఎందుచేతనంటే కిష్కింధ ప్రజలింకా స్వాతంత్ర్యార్థులు కారు. వారికి కావలసింది వాలివంటి నియంతే. కిష్కింధలో గట్టి ప్రభుత్వం ఉంటేనే

గాని రావణుడు కిష్కింధను మింగేస్తాడని ప్రజల భయం. ఈ భయంతో వాళ్ళు వాలి దుండగాలన్నీ సహించారు. వాలి రావణుణ్ణి పట్టుకుని మూడు చెరువుల నీళ్ళు తాగించిన సంఘటన వాళ్ళు ఎన్నడూ మరవలేదు. రావణుడు కిష్కింధను ఎన్నడూ జయించగోరలేదు. కాని ఆ సంగతి ప్రజల కెట్లా తెలుస్తుంది ?

వాలిలేని కాలంలో సుగ్రీవుడి పరిపాలనను ప్రజలు సాగనివ్వలేదు. అడుగడుగునా సుగ్రీవుణ్ణి వారు ముప్పదిప్పలు పెడుతూవచ్చారు. అంగదుడూ, నీలుడూ, నలుడూ, జాంబవంతుడూ, హనుమంతుడూ అండలేకపోతే సుగ్రీవుడు ఏనాడో పారిపోవలసినవాడు. వాలి వచ్చిన మరుక్షణం సుగ్రీవుణ్ణి వీళ్ళుకూడా రక్షించలేకపోయినారు. అందరూ కలిసి ప్రాణాలు దక్కించుకోవలసి వచ్చింది.

శ్రీరామచంద్రుడు అన్న రెండుమాటలూ నిలబెట్టుకున్నాడు. వాలి చచ్చాడు. రావణుడూ చచ్చాడు. కిష్కింధలోనూ లంకలోనూ కూడా ప్రజాప్రభుత్వా లేర్పడ్డాయి. అయోధ్యలో—చెప్పనేఅక్కర్లేదు—రామరాజ్యం ఆరంభమయింది.

కాని జీవితంలో—రాజకీయ సాంఘిక జీవితంలో—జాంబవంతు డాశించిన మార్పు రాలేదు. మొదటిసంగతి, కిష్కింధలో రాక్షసగణం సంఖ్య హెచ్చింది. లంకకూ కిష్కింధకూ ఏర్పడిన కొత్త సంబంధాలను పురస్కరించుకుని ఇది తప్పనిసరేమో అనుకున్నాడు జాంబవంతుడు. కాని ఈ రాక్షసులు కిష్కింధలో అనుభవించే హక్కులు

మామూలు ప్రజలకు కూడా లేకుండా ఉన్నాయి. ఇదేం దుఃఖం జాంబవంతుడు ఊహించలేక పోయినాడు. వీరిని గురించి ఆ రాతీయగా వీరిలో చాలమంది విభీషణపక్షంవారు కారనీ, కేవలం రావణపక్షీయులనీ, యుద్ధకాలంలో అనేక లక్షల కిష్కింధా పౌరులను హతమార్చిన వారనీ జాంబ వంతుడికి తెలిసివచ్చింది. కాని అడిగేవారెవరు? కావ టానికి జాంబవంతుడు కూడా ఒక మంత్రే అయినా, అతని కిప్పుడు సుగ్రీవుడి దర్శనమే లభించదు. ఈ రాక్షసుల కందరికి రాముడి అధికార్లు రాసి యిచ్చిన యోగ్యతాపత్రా లున్నాయి. వారు కిష్కింధయొక్క విదేశ వ్యాపారాన్ని గురుకు తీసుకోవటమేకాక, కిష్కింధ నామ రూపాలు లేకుండాపోయే ఒడంబడికలు తయారుచేసి వాటిమీద సుగ్రీవుడిచేత సంతకాలు పెట్టిస్తున్నారు.

ప్రజల స్థితి చూడబోతే అధ్యాన్నం చతుర్ముఖ్యంగా ఉంది. ప్రజా స్వాతంత్ర్యసమరంలో వీరోచితంగా ప్రాణా లర్పించినవారి కుటుంబాలకు ఆలనా, పాలనాలేదు. గెలిచి వచ్చిన ఘోరిగతి కూడా విచారించేవారు లేరు. సైన్యంలోకి కొత్త అధికార్లు వచ్చారు. అందులో చాలామంది వారికి నమ్మిన బంట్లు. మరికొందరు యుద్ధకాలంలో రావణుడి సోత్తుసంపాదించుకున్న దేశద్రోహులు. కొందరు సాక్షాత్తు రావణుడి యుద్ధ నిపుణులే.

కిష్కింధలో ఒకవంక విందులూ, తాగుళ్లూ, మేజు వాణీలు, నృత్యాలూ, రాక్షస స్త్రీలతో విహారాలూ,

మరొకవంక దారిద్ర్యమూ, ప్రజల బాధలూ, ఆచూకీదొర
కని రాక్షస చర్యలూనూ, మంచి మంచి తినుబండారాలూ,
తాగుళ్లూ, ఇళ్లూ, ఉద్యోగాలూ ప్రజలకు అందుబాటులో
లేవు. కిష్కింధ బజార్లలో రాక్షస భాషా, రాక్షస సంప్ర
దాయాలూ కనిపిస్తున్నాయి. రావణ కుంభకర్ణులను కీర్తిం
చుతూ పుస్తకాలు వెలువడుతున్నాయి.

కుర్రకారు విష్ణువకారులు రహస్యకూటాలు ఏర్పరు
స్తున్నట్టు వినికొడి జాస్తి అయింది. కోజూ అరెస్టులూ, ఖైదు
శిక్షలూ జరుగుతున్నాయి. ఋష్యమూకం గుహలలో కొం
దరు విష్ణువవాదులు చేరినట్టు వార్త వచ్చింది. ఆ ప్రాంతం
లోకి షికారుకూ, పిక్నికుకూ వెళ్ళిన రాక్షస శ్రేష్టులూ
వారి స్త్రీలూ కొందరు మాయమైనారు. రాక్షస నాయ
కత్వంకంద సుగ్రీవుడి సాయుధసైనికులు ఆప్రాంతాల దాడి
చేసి ఆటవికులను కొందరిని చంపి, వారి చర్మాలు వొలిచి
తెచ్చారు. కానిఋష్యమూకం ప్రమాదప్రాంతం కాసాగింకి.
యెన్నడూ ఏ రాజకీయాలూ ఎరగని కిష్కింధ వేరులు
“విష్ణవం వర్తిలాలి” అనే నినాదాన్ని చెవులురిక్కించి వింటు
న్నారు.

జాంబవంతుడి కీ పరిస్థితులు బాధ కలిగించాయి.
హనుమంతుడితో మాట్లాడాడు. కాని హనుమంతుడికి
కిష్కింధ రాజకీయాలు పట్టలేదు. అతడిప్పుడు సంవత్సరానికి

తోమ్మిది నెలలు అయోధ్యలో ఉంటాడు. అతడి అలవాట్లూ భాషాకూడా మారాయి.

“నువు సంకుచితదృష్టి విడిచిపెట్టాలి. ఇప్పుడు మనం అంతర్జాతీయదృష్టి అవలంబించాలి. ఈనాటి మన ఆదర్శం స్వరాజ్యంకాదు, రామరాజ్యం. ఆర్యులూ, వాసరులూ, రాక్షసులూ, అందరూ ఇందులో పాల్గొనాలి. రామ రామ రామ సీతా! రామ రామ రామ సీతా!” అని పాడుతూ వెళ్ళాడు హనుమంతుడు.

ఇది జరిగిన మర్నాడే సుగ్రీవుడు తన మంత్రులను పిలిపించి వారి కీ విధంగా రాజయోపన్యాసం చేశాడు!

“జైరాం ! మనం కష్టపడి రామ రాజ్యానికి పునాది వేశాం. ఈ పునాదిని మనం రక్షించాలి. లేకపోతే మనం పతనమైపోతాం. ఇది లోతైన పునాది. దీనిమీద కుటీరం నిర్మిస్తామా? నిర్మించం. దివ్య హర్ష్యం నిర్మిస్తాం. పరిస్థితులు మారాయి. పరిస్థితులతో పాటు మనమూ మారాలి. మనలో కొందరం యింకా కిష్కింధా కుటీరాన్ని గురించే కలలు కంటున్నాం. ఇది మానాలి. నిన్నటి మన శత్రువులు నేడు మన మిత్రులయారు. ఇదే రామరాజ్యానికి ప్రథమసోపానం. ఈ సంధి సమయంలో మనం కొన్ని అవాంతరాలను ఎదుర్కొనవలసి వస్తుంది. అందరమూ కలిసి యెదుర్కొంటే ఈ అవాంతరాలు పజాపంచ లైపోతాయి. రాక్షసులువచ్చి ఇక్కడ అధికారాలు చలాయిస్తున్నారని చాలామంది వాపో

తున్నారు. ఇది పొరపాటు. అక్కడ లంకలోకూడా అనేకులు ఇటువంటి దుష్ప్రచారమే చేస్తూ విభీషణుడు శ్రీరామచంద్రమూర్తి తోతు అనీ, అక్కడ ఆర్యులు రాజ్యం చేస్తున్నారనీ ప్రచారం సాగుతున్నది. రామరాజ్యాన్ని ప్రతిఘటించే పాపులే ఇట్టి ప్రచారాలు సాగిస్తున్నారు. రాక్షసులు మనకు శత్రువులే అనుకున్నా ఆ విషయాలను మనం ఎంత త్వరగా విస్మరించితే అంత త్వరగా బయటపడతాం. వాళ్ళదగ్గర నుంచి మనం నేర్చుకోవలిసింది చాలా ఉన్నది. రాక్షసుల మీద దుష్ప్రచారం సాగించేవాళ్ళే ఆర్యులపట్లకూడా దుష్ప్రచారం సాగిస్తున్నారు. ఆర్యులు మనకు ఆప్తులు. వాళ్ళని దూషించే పాపాత్ములే రాక్షసులనుకూడా దూషిస్తున్నారంటే వారి ఆశయాలు మనం సులభంగా గ్రహించవచ్చు. నన్ను గురించి అయోధ్యలో ఒక ప్రసిద్ధ పత్రిక వ్రాసిన సంపాదకీయం చదివి ముగిస్తాను" అన్నాడు సుగ్రీవుడు.

ఆ సంపాదకీయం ఇట్లా వున్నది :

“కిష్కింధలో జరిగే అల్లరులను గురించి ఎప్పటికప్పుడు వార్తలు వస్తున్నవి. కాని రామరాజ్య వ్యతిరేకులను సుగ్రీవుడు దక్షతతో నిగ్రహించుతూ పరిపాలిస్తున్నందుకు అభినందనీయుడు. సుగ్రీవుడు వొక్కవిషయం గ్రహించినట్లయితే అతని పని సుగమంకాగలదు. అతని చుట్టూ ఉన్నవారిలో కొందరు పాతకాలపు వారున్నారు. వీరి దేశభక్తిని గాని, స్వామిభక్తినిగాని శంకించము గాని

వీరు అధికంగా ఇతర పరిస్థితులలో ఉన్నత పదవులకు వచ్చిన వారు, యుద్ధరంగంలో నైపుణి ప్రదర్శించినవారు. వీరిలో చాలామంది నూతన పరిస్థితులను అవగాహన చేసుకో లేకుండా ఉన్నారు. ... ఆర్యులతోనూ, రాక్షసులతోనూ కూడా సుగ్రీవుడు రాజకీయ పరిజ్ఞానం కలవాడై చేసుకున్న సంబంధాలు రామరాజ్య వ్యాప్తికి ఎంతో దూరం తోడ్పడ గల వనటానికి సందేహం లేదు.”

దురదృష్టవశాత్తూ జాంబవంతుడు ఈ సుగ్రీవ ప్రసంగంలో చాలావరకు వినలేదు. పెద్దవా డవుతుండటంవల్లా, స్తంభం చాటున ఉండటంవల్లా అతడు ఆసనంలో చేరగిల బడి ఒక కునుకు తీశాడు. ఆ కునుకులో అతని కొక కల కూడా వచ్చింది ...

తాను ఋష్యమూకం మీద నిలబడి ఉన్నాడు. అంత దూరాన ఒక బ్రహ్మాండమైన సభ జరుగుతున్నది. కొన్ని వేల మంది వానరులు అక్కడ గుమికూడారు. ఒకళ్ళ తర వాత ఒకరు ఉపన్యాసాలిస్తున్నారు. వాళ్ళు చెప్పేదేమిటో జాంబవంతుడికి వినిపించలేదు. కాని అన్ని వేలమంది వాన రులు ఆ ఉపన్యాసం అంత శ్రద్ధగా ఆలకించటమే అతడికి ఆశ్చర్యం వేసింది. ఒక్క సుగ్రీవుడుతప్ప కిష్కింధలో ఇంత మందిని పోగుచెయ్యగలవాడులేదు. సుగ్రీవుడుకూడా ఇంత మందిలో ఈ చెతన్యం తీసుకురా లేదు.

“వాళ్ళే నిజమైన కిష్కింధ! నే నెరిగిన కిష్కింధ!”
అనుకున్నాడు జాంబవంతుడు.

దృశ్యం మారిపోయింది. కిష్కింధ వీధులన్నీ ప్రజా
మయం. ఇళ్ళల్లోనుంచి మంచి దుస్తులు వేసుకున్నవాళ్ళనీ,
రాక్షసుల్ని బయటికి లాగుతున్నారు. కోలాహలం వినిపి
స్తున్నది.

దృశ్యం మళ్ళీ మారింది. అది కిష్కింధేకామ. లంక.
అక్కడ ఇదే జనం. ఇదే అల్లరి. ఇళ్ళల్లోనుంచి మంచి
దుస్తులు ధరించిన ఆర్యులను లాగేస్తున్నారు.

మళ్ళీ దృశ్యం మారింది. అది అయోధ్య. అక్కడ
ప్రజలే ఎవరో కేక పెట్టారు. ‘విష్ణవం వరిలాలి!’

అకస్మాత్తుగా నిశ్శబ్దం. జాంబవంతుడు ఉలిక్కిపడి
లేచాడు.

“విష్ణవం వరిలాలి!” అని పెడబొబ్బ పెట్టాడు.

ప్రసంగం పూర్తిచేసి కూర్చోబోతున్న సుగ్రీవుడు
బాణందెబ్బ తిన్నవాడల్లా అయినాడు.

మర్నాడు జాంబవంతుణ్ణి మంత్రి వర్గంలోనుంచి తీసే
శారు.

ఈవార్త తెలియగానే జాంబవంతుడు నవ్వుసాగాడు.

“ఏమిటి, నాన్నా నవ్వుతున్నావు?” అన్నది
జాంబవతి.

“ప్రజలు స్వాతంత్ర్యం సంపాదించటం నేను కల్లారా
 చూశాను. సుగ్రీవుడు నన్ను ఉద్యోగంలోనుంచి తీసేశాడు.
 ఆ ప్రజలని ఉద్యోగంలోనుంచి తియ్యలేడు పాపం!” అన్నాడు
 జాంబవంతుడు.